

HOONETE VÄRVIMINE. KASUTATAVAD MATERJALID JA TÖÖVÕTTED.

Hoone ülevärvimisel tuleb eelnevalt kindlaks teha vana värvi seisukord, kahjustuste põhjus ja ulatus ning varem kasutatud värvitüüp. Võimalusel tuleb jääda sama (varasema) värvitüübi juurde ning kasutada algupärasele võimalikult lähedast värvilahendust. Algselt nt linaõli- või lubivärviga kaetud pindade värvimine tänapäevaste materjalidega võib kaasa tuua pöördumatuid kahjustusi. Hoone krohvi- või puitpinna aluse vigu ning varasemat vale värvivalikut ei suuda uus värvimine varjata. Uue värvitüübi kasutamine võib põhjustada hilisemat värvi irdumise ja koordumise riski.

Kuidas värvitüüpi määrata?

On värve, mida saab üsna kerge vaevaga kindlaks teha, ning teisi, mille määramisel tuleb appi kutsuda spetsialist. Lihtsamad võtted värvitüübi määramiseks on järgmised:

- Linaõlivärvi iseloomustab vananemisega kaasnev pragunemine, tekib nn krokodillinahk.
- Lubivärvi pind on sageli pulbriline ning hõõrudes eraldub pigmenti. Lubivärvitükk asetatakse 10%-lisse soolhappelahusesse, kus värv hakkab kobrutama ja lahustub täielikult.
- Alküdöli- ja alküüdvärv muutub ajapikku kõvaks ja hapraks, pragunevad ja kooruvad suurte tükkidena. Need värvid lahustuvad kokkupuutel ammoniaagi ehk nuuskpiirituse lahusega.
- Nn plastvärvid (dispersioonvärv, lateks, akrülaat) moodustavad pinnale sileda plastse kelme. Võivad irduda suurte pehmete tükkidena. Värvid lahustuvad tehnilises piirituses.

Värvi eemaldamine

Pinna ettevalmistustööde maht sõltub suuresti selle seisukorrast. Mõnel puhul piisab üksnes seinapest, teisel juhul tuleb kogu värv eemaldada. Vanade hoonete juures tuleks värvi täielikust eemaldamisest hoiduda, kui see ei ole möödapääsmatult vajalik. Ajaloolise informatsiooni säilimise huvides tuleks piirduda võimalikult kerge töötusega – pesemine, lahtise värvi ettevaatlik eemaldamine ning liivapaberiga lihvimine.

Värvi on võimalik eemaldada mitmel erineval moel.

- Käsitsi kraapimine, messingharjaga harjamine ja liivapaberiga lihvimine on väiksemate puidupindade puhastamiseks kõige lihtsamateks meetodid. Kraabits peab olema terav, kuid hoiduda tuleb puidu pinna ja profiilide vigastamisest.
- Kuumaõhupuhuriga värvi lahti soojendades ja käsitsi kraapides saab eemaldatavaid detaile, nt avatäiteid puhastada.
- Infrapunase lambi või soojuspaneeliga värvi lahti soojendamist võib põhimõtteliselt võrrelda tööd kuumaõhupuhuriga, kuid see on märgatavalt efektiivsem ja turvalisem. Soojus jääb puidusse mitmeks minutiks, mis võimaldab suuremate pindadega töötamist. Kraapimisega samaaegselt on võimalik soojendada kõrvalolevat pinda.
- Masinlihvimise meetodit saab kasutada vaid siledatel ning puhastel pindadel. Liiga kiirelt töötav masin võib põhjustada värvi kõrbemist.
- Juhul kui soovitakse täielikult vältida aluspinna mehaanilist vigastamist, tuleb kasutada keemilisi värvi eemaldusvahendeid.

PUITFASSAADIDE PUHASTAMISEL ON LIIVIPRITSI KASUTAMINE KEELATUD!

Värvimine

- Ajalooliste kivihoonete fassaadide (krohvipindade) värvimisel võib reeglina kasutada üksnes lubivärvi, erandjuhul ka silikaatvärvi, kuid igal juhul üksnes mineraalsel alusel põhinevaid värvitüüpe. Akrüül-, alküüd-, lateks- jm sünteetiliste värvitüüpide kasutamine ei ole lubatud.
- Ajalooliste puithoonete värvimiseks sobib kõige paremini naturaalne linaõlivärv. Kasutada võib ka laiemalt levinud lahustipõhjalisi õli-alküüdvärve. Mitte mingil juhul ei tohi kasutada lateks- ja emailvärve.

Aknaid, aknalaudu, treppe, käsipuid, plekk-katuseid ja -renne tuleb jooksvalt üle värvida. Need ehituse osad on ilmastiku meelevaldas ning värvil on seal otsene kaitsefunktsioon. Kui nende osade värvimisega liiga kaua viivitatakse, on suur risk, et kahjustub aluspind ning tulevane parandamine muutub nii kulukamaks ja keerulisemaks.

Lisamaterjalid:

- *Hoonete värvimine traditsiooniliste värvidega.* Rootsi Riigi Muinsuskaitseamet, 1997
- Elvisto, T. A., Pere, R. *Looduslikud värvid ehituses. Kuidas valmistada ja kasutada vanu häid värve.* Maja tervis 3. Kodukiri. Tallinn, 2006
- Helm, H. *Kodused värvimistööd.* Tallinn, 1940
- Kaila, P. *Majatohter. 6.osa.* Tallinn, 1999
- Kirk, A *Maalri käsiraamat. I-II osa,* Tallinn 1938-1942